

-Organizacioni odbor savjetovanja-

Broj: 47/17

Sarajevo, 10.06.2017. godine

XVI SAVJETOVANJE IZ KRIVIČNOPRAVNE OBLASTI

**„SUZBIJANJE TEŠKIH KRIVIČNIH DJELA ORGANIZIRANOG KRIMINALA I KORUPCIJE
&
AKTUELNA PITANJA REFORME PRAVOSUĐA U BOSNI I HERCEGOVINI“**

U V O D

U periodu 07. - 10. juna/lipnja 2017. godine u Neumu - hotel „Zenit“, održano je XVI savjetovanje iz krivične oblasti pod radnim naslovom „SUZBIJANJE TEŠKIH KRIVIČNIH DJELA ORGANIZIRANOG KRIMINALA I KORUPCIJE & AKTUELNA PITANJA REFORME PRAVOSUĐA U BOSNI I HERCEGOVINI“. Savjetovanju je prisustvovalo 317. (tristotinesedamnaest) učesnika koje su činili sudije, tužioci, advokati, zastupnici iz Zavoda za pružanje pravne pomoći, pravobranioci, predstavnici izvršne i zakonodavne vlasti, članovi akademske zajednice, pripadnici ministarstava unutrašnjih poslova iz cijele Bosne i Hercegovine, zatim predstavnici međunarodnih organizacija i drugi, a savjetovanje je imalo i međunarodni karakter jer su učešće u radu uzeli gosti, predavači iz Republike Srbije i Republike Hrvatske.

Po okončanju Savjetovanja doneseni su

Z A K L J U Č C I

I

**MODERNIZACIJA I HARMONIZACIJA KRIVIČNOG I DRUGOG ZAKONODAVSTVA U
BOSNI I HERCEGOVINI I POTREBA DONOŠENJA NOVIH ZAKONA ZA NEUREĐENE
OBLASTI**

Pozivaju se predstavnici zakonodavne, izvršne i sudske vlasti u Bosni i Hercegovini, članovi Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH, kao i članovi Tima za praćenje primjene krivičnog zakonodavstva u Bosni i Hercegovini, da preduzmu, svako iz svoje nadležnosti, energične aktivnosti u cilju uspješnog procesuiranja krivičnih djela i njihovih izvršilaca vezanih za borbu protiv terorizma, organizovanog kriminala i korupcije. U tom pravcu nužno je omogućiti uslove i nastaviti sa modernizacijom i harmonizacijom zakonodavstva na svim nivoima zakonodavne vlasti u Bosni i Hercegovini, kao jedinom garantu sprječavanja nejednakosti građana pred zakonom.

Predložene su konkretne mjere poboljšanja normativnog okvira, i to:

1. Hitno donošenje:

- **Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o VSTV BiH** uz očuvanje principa i ideje nužnosti postojanja VSTV BIH kao nezavisnog tijela kojem je prvenstveni zadatak očuvanje nezavisnog i nepristrasnog pravosuđa i u smislu izbora i imenovanja sudija redovnih sudova, imenovanja tužilaca, napretka i karijere i sprečavanja uticaja politike u ovim procedurama, uključujući uspostavljanje podvijeća za sudije i za tužioce;

unapređenja procedura napredovanja u karijeri pri čemu bi kvalitet kandidata trebao biti odlučujući, te zasnovan ne samo na ocjeni rada, nego i na dodatnoj ocjeni i mišljenju sudija drugog stepena i samog organa na koji kandidat aplicira; uvođenjem prava na žalbu na sve pojedinačne odluke tog organa; skraćanjem i ograničavanjem mandata članova VSTV BiH; poboljšanjem procedura izbora članova na način da se kandidati predstave kroz CV i na drugi podoban način tijelu koje ih bira; uspostavljanjem pojedinačne, personalne odgovornosti članova Vijeća prema „bazi“ koja ih je izabrala sa mogućnošću njihove smjene po procedurama koje treba jasno zakonski definisati.

- **Preustrojiti Ured nezavisnog disciplinskog tužioca i odvojiti ga od VSTV BiH,** te za disciplinskog tužioca i osoblje tog Ureda imenovati lica sa posebno visokim kriterijima iskustva i ugleda u dotadašnjoj karijeri sudije ili tužioca, sa minimalnim radnim iskustvom kao sudija odnosno tužilac od najmanje 5 godina.
- **Zakona o oduzimanju imovinske koristi stečene krivičnim djelom za nivo Bosne i Hercegovine.**
- **Zakona kojim bi se osnovao Fond za obeštećenje žrtve krivičnog djela i utvrdilo finansiranje i funkcionisanje istog.**
U cilju osiguravanja zaštite **prava žrtava u slučaju nemogućnosti ostvarivanja naknade** štete iz imovine počinitelja, potrebno je osigurati isplatu žrtvi dosuđenog iznosa naknade štete iz posebnih državnih fondova, uz naknadnu refundaciju tih sredstava od strane države iz imovine osuđenog lica. Primjenom mjere oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom, moguće je osigurati zaštitu oštećenih (žrtava) putem naknade štete (kompenzacija), naročito osiguranjem sredstava za namirenje oštećenih iz iznosa oduzete imovinske koristi;

2. Revidiranje postojećih zakona i donošenje izmjena i dopuna:

- a) Općeg i posebnog dijela krivičnih zakona u BiH koji propisuju krivična djela kojima se reguliše organizirani kriminal i koruptivna krivična djela u vidu propisivanja novih oblika izvršenja tih specifičnih djela u skladu s prihvaćenim međunarodnim standardima kao i potrebne jednake krivičnopravne zaštite svih građana BiH, na koju ukazuju i presude Ustavnog suda BiH i Evropskog suda za zaštitu ljudskih prava, sa posebnom pažnjom na usaglašavanju inkriminacije iz posebnog dijela koji se odnose na ove oblike kriminala sa izrazitom društvenom opasnosti.
- b) Zakona u krivičnom postupku u BiH, posebno da se :
 - **Preciziraju odredbe koje se odnose na posebne istražne radnje** u smislu restriktivnosti u primjeni istih, preciznog definisanja seta krivičnih djela organizovanog kriminala, korupcije i terorizma; formaliziranja izvještaja o provođenju posebnih istražnih radnji, uključujući i donošenje potrebnih podzakonskih akta u tom pravcu, kao i u odnosu na rad zajedničkih istražnih timova kako na nacionalnom nivou, tako i u predmetima u kojima učestvuju sudije, tužioci i ovlaštene službene osobe iz drugih zemalja, kojima bi se regulisalo postupanje i saradnja tužilaca i ovlaštenih službenih osoba u provođenju radnji dokazivanja u toku istrage; korištenje baza podataka i međusobno povezivanje odgovarajućih organa i agencija, te poboljšalo otkrivanje i dokazivanje krivičnih djela;
 - **Preispita postupak vezan za podnošenje prethodnih prigovora na optužnicu uz mogućnost** produženja roka za izjavljivanje prethodnih prigovora u složenim predmetima; obaveze sudije za prethodni postupak i sudije za prethodno saslušanje da po službenoj dužnosti odlučuju o zakonitosti dokaza, **uvođenje prava** žalbe neposrednom višem sudu na odluke sudije za prethodno saslušanje, uvođenje obaveznog održavanja

ročišta povodom prethodnih prigovora koji su izjavljeni zbog nezakonitosti dokaza, ali i mogućnost izjavljivanja prethodnih prigovora prije potvrđivanje optužnice;

- **Odredbe ZKP u BiH, osim ZKP RS, dopune** odredbama kojima se omogućava ulaganje zahtjeva za zaštitu zakonitosti kao vanrednog pravnog lijeka;
- Potrebno je dodatno poboljšati zakonska rješenja u Federaciji Bosne i Hercegovine, koja se odnose na (privremene) mjere osiguranja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelima, kako bi odredbe koje se nalaze u Zakonu o krivičnom postupku Federacije BiH i Zakonu o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom bile što efikasnije u primjeni. Neka od identificiranih pitanja koja je potrebno unaprijediti se odnose na: kriterije za *ex officio* postupanje suda, jasno određenje kruga osoba prema kojima se mogu primijeniti privremene mjere, preciziranje kataloga samih mjera i naročito sadržaja sudske odluke (rješenja) kojima se određuju (privremene) mjere osiguranja, usklađivanje funkcionalne nadležnosti unutar suda sa rješenjima iz Zakona o krivičnom postupku, uvođenje kriterija proporcionalnosti prilikom određivanja ovih mjera, preciziranja i usklađivanja osnovnih pojmova, ali i druga koja se pojave kao sporna u primjeni propisa;

c) U prekršajno-pravnoj oblasti u BiH preispitati uređenje materije oduzimanja imovinske koristi stečene prekršajima, iz razloga što se izvršenjem ovih oblika protivpravnih i kažnjivih radnji nerijetko ostvaruje značajna imovinska korist koju je nužno potrebno oduzeti u zakonom uređenom postupku;

d) Donošenjem odgovarajućih zakonskih i podzakonskih akata osigurati tužilaštvima pristup relevantnim bazama podataka i registrima imovine, te uspostaviti efikasnije mehanizme saradnje između nadležnih institucija i tužilaštva (putem memoranduma o saradnji, određivanjem kontakt osoba i sl.);

Učesnici savjetovanja su pozvali predstavnike izvršne vlasti na obezbjeđenje sredstava u cilju jačanja kapaciteta **Agencija za upravljanje oduzetom imovinom u FBiH** kako bi se osigurala efikasnost postupaka za oduzimanje imovinske koristi pribavljene izvršenjem krivičnih djela.

II

IZAZOVI U BORBI PROTIV ORGANIZIRANOG KRIMINALA I KORUPCIJE

1) Konstatovano je da u procesuiranju krivičnih djela organizovanog kriminala i korupcije predmeti organizovanog kriminala i korupcije trebaju i dalje biti prioritet u radu tužilaštava i organa otkrivanja uz naznaku da se navedena krivična djela imaju smatrati hitnim postupcima.

Neophodno je da tužilaštva u najranijoj fazi prepoznaju indikatore koji ukazuju na postojanje krivičnih djela organiziranog kriminala i korupcije i aktivnije rade na otkrivanju počinitelaca ovih krivičnih djela, kao i da se, tamo gdje je to moguće, radi na uspostavi stalnih zajedničkih istražnih timova u odjelima/odsjecima tužilaštava koja se bave procesuiranjem krivičnih djela organiziranog kriminala i korupcije

Potrebno je usvojiti zajedničke principe za odmjeravanje kazni vezano na krivična djela iz oblasti organiziranog kriminala i korupcije, s ciljem usmjeravanja i prilagođavanja kaznene politike utvrđenim strateškim ciljevima za borbu protiv organiziranog kriminala i korupcije u BiH.

2) U cilju uklanjanja koruptivnih rizika u pravosuđu ukazano je na potrebu da se:

- dosljedno provedu i nadzire provođenje Smjernica o sukobu interesa u pravosuđu i razmotri mogućnost njihovog inkorporiranja u kodekse sudijske i tužilačke etike;
- dosljedno primjene međunarodni i EU standardi u oblasti integriteta pravosuđa, naročito principe iz Bangalore-a i shodno tome inovirati etičke kodekse;
- osnaži i modernizira pristup i način rada CEST-ova i drugih u promociji i edukaciji o primjeni standarda pravosudne etike i integriteta;
- poveća transparentnost rada pravosudnih institucija;
- implementira timski rad u pravosudnim institucijama;
- podstiče kultura dijaloga, razvija svijest o društvenom značaju pravosudnih funkcija, suzbija mentalitet nezamijeranja, te lažne kolegijalne solidarnosti i lojalnosti.

III

VISOKO SUDSKO I TUŽILAČKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE

Poziva se VSTV BiH da implementira zaključke i to:

1. Zaključke sa redovnih savjetovanja iz krivičnopravne oblasti, kao i zaključke XII i XIII Konferencije predsjednika sudova u BiH i Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine (VSTV BiH) održane dana 31.05.2016.godine i dana 22.i 23. maja 2017.godine **kojima se predviđa provođenje specijalističkih obuka sudija, kao i stepen edukacije iz određenih oblasti u pitanjima od značaja za poslovnu zajednicu;**
2. Uspostavi jasna pravila o odnosu prema medijima, koji treba da bude transparentan, ali i odgovoran, sa primjerenim vokabularom i bez senzacionalizma, te pažljivo birati i edukovati lica koja predstavljaju pravosuđe u tom smislu;
3. Pokretati postupke protiv lica iz zajednice, ili izvan nje, koja paušalno i neargumentovano prijavljuju sudije i tužioce iz malevolentnih razloga, te time ruše povjerenje u pravosuđe uopšte i u konkretno prijavljeno lice;
4. Razmotriti pitanje kontrole i objelodanjivanja imovinskih kartona sudija i tužilaca za vrijeme obavljanja funkcije.
5. Donošenje podzakonskih akata od strane VSTV BiH kojima se na jedinstven način vrednuje rad tužilaca koji provode finansijske istrage u cilju oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom te na prikupljanju dokaza vezanih za imovinskopравни zahtjev.

POSEBNA PREPORUKA

Učesnici Savjetovanja na završnoj sesiji jednoglasno su podržali osnivanje Odjeljenja za praćenje sudske prakse pri Vrhovnom sudu FBiH sa preporukom da se formiranje navedenih odjeljenja razmotri i pri Vrhovnom sudu RS i Apelacionom sudu Brčko Distrikta BiH te Apelacionom odjeljenju Suda BiH.

IV

EDUKACIJSKA PODRŠKA RADU JU CENTARA ZA EDUKACIJU SUDIJA I TUŽILACA U OBA ENTITETA I PRAVOSUDNOJ KOMISIJI BRČKO DISTRIKTA BIH

Nužno je osigurati permanentnu edukaciju i obuku nosilaca pravosudnih funkcija i drugih profesionalaca koji rade na predmetima organiziranog kriminala i korupcije, i to kako u odnosu na primjenu materijalnih i procesnih propisa za pojedina krivična djela protiv organiziranog kriminala i korupcije, tako i u odnosu na postupak vezan za oduzimanje

imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom, sa preporukom da se navedene edukacije organiziraju kao zajedničke i kroz kontinuirane aktivnosti, i uz korištenje aktuelne sudske prakse kao i najbolje prakse u ovoj oblasti.

U odnosu na visokotehnološki (kompjuterski) kriminal, zbog svoje složenosti zahtijevaju da se u narednom periodu:

- nastavi sa započetom edukacijom tužilaca u Bosni i Hercegovini koja bi trebala imati status kontinuirane edukacije;
- hitno započeti sa kontinuiranom edukacijom sudija u Bosni i Hercegovini.

V

MEĐUNARODNI DIO

Konstatovano da pravosudni organi, i dalje, u istim pravnim stvarima različito postupaju u postupcima međunarodne pravne pomoći, pa je u cilju efikasnijeg i kvalitetnijeg rada ponovno preporučeno da svaki pravosudni organ imenuju osobu koja bi radila na ovim predmetima i koja bi bila zadužena za praćenje međunarodnih ugovora iz ove oblasti, sa ciljem davanja relevantnih informacija o tome koji ugovor primijeniti u konkretnoj pravnoj situaciji.

VI

PRAVOSUĐE I MEDIJI

Konstatuje se da je percepcija javnosti iz različitih eksternih i internih razloga u odnosu na povjerenje prema pravosuđu u BiH negativna iz objektivnih i subjektivnih razloga. U cilju jačanja povjerenja javnosti, nužno je prvo preispitati vlastite, unutrašnje greške i nedostatke, ali i iznaći načine da se evidentna zamijenjena teza u kojem je isključivo i jedino sudska vlast, kao treći stub vlasti, zadužena i odgovorna za kreiranje vladavine prava i čak ekonomski boljitak u državi.

U tom pravcu je moguće i potrebno:

- Kontinuirano, putem medija i na sve podobne načine, a posebno putem predsjednika sudova i glavnih tužilaca edukovati javnost u pogledu stvarnih uloga, nadležnosti, dometa i mogućnosti pravosuđa u društvu;
- Priprijetiti dogovornost u društvu na način da je pravosuđe posljednja, ali nikako prva, preventivna i jedina brana prema rastućim negativnostima u društvu, te u tom smislu koncipirati edukaciju javnosti; ojačati odgovornost za javno izrečene riječi i tvrdnje nosilaca pravosudnih funkcija u javnosti, uz istovremeno jačanje i podsticanje istih da u okviru VSTV BiH, strukovnih udruženja, sudova i tužilaštava, i na stručnim, profesionalnim skupovima, i stručnim časopisima ukazuju i reaguju na uočene nepravilnosti i nedostatke.

SURADNJA NA LOKALNOM I MEĐUNARODNOM NIVOU

Učesnici savjetovanja podržali su suradnju između sudova, tužilaštava i organa otkrivanja, kako na lokalnom, tako i na regionalnom nivou i šire, sa zahtjevom da se brže implementiraju međunarodne obaveze koje je preuzela Bosna i Hercegovina, posebno u oblasti borbe protiv terorizma i borbe protiv organiziranog kriminala, uključujući i preventivno djelovanje putem medija i nevladinog sektora, i kroz saradnju sa ministarstvima obrazovanja na svim nivoima, te Međureligijskim vijećem u Bosni i Hercegovini.

ULOGA STRUKOVNIH UDRUŽENJA U BIH

U odnosu na jačanje integriteta nosilaca pravosudnih funkcija i uklanjanja koruptivnih rizika u pravosuđu, ukazano je na potrebu da se ojača funkcija i promoviše uloga strukovnih udruženja u promociji i edukaciji o primjeni standarda pravosudne etike i integriteta, a time i na zaštiti ugleda sudija i tužilaca koji su predmetom javne hajke, neargumentovanih i proizvoljnih ocjena u javnosti.

VII

KONFERENCIJE I SAVJETOVANJA

Na XVII Savjetovanju koje će se održati u prvoj polovini mjeseca juna 2018. godine, bit će organizovan poseban panel u okviru Savjetovanja 2018. godine na temu nezavisnosti, nepristrasnosti i integriteta pravosuđa, kao sastavni dio prava na pravično suđenje člana II/3.e Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, posebne sesije navedenog Savjetovanja Udruženja.

IZDAVAČKA DJELATNOST

U Posebnom broju časopisa „**Pravo i pravda**“ objavit će se prezentacije učesnika I sesije: Aktuelna pitanja reforme pravosuđa u Bosni i Hercegovini

ZAHVALNICE

Predsjednica Organizacionog odbora u ime Organizacionog odbora se zahvalila svim učesnicima u radu Savjetovanja kao i članovima Organizacionog odbora, a posebno:

Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta - Državno odvjetništvo Republike Hrvatske –USKOK;

USAID-ovom projektu pravosuđa u Bosni i Hercegovini;

CPRC – Centru za istraživanje politike suprotstavljanja kriminalitetu;

JU centrima za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH i Republici Srpskoj, Pravosudnoj komisiji Brčko Distrikta BiH i Sudskoj policiji Federacije Bosne i Hercegovine na podršci u osiguranju savjetovanja.

Upućen je poziv svim učesnicima Savjetovanja da svoje radove dostavljaju Udruženju sudija FBiH radi objavljivanja u časopisu „Pravo i Pravda“ i da uzmu učešće u radu sljedećeg **XVII savjetovanja koje će se održati u prvoj polovini mjeseca juna 2018. godine**.

Neum, 10.06.2017. godine

Za Organizacioni odbor savjetovanja
Predsjednica
Vildana Helić

